

2013. aasta “Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi arengukava 2011–2015“ täitmise aruanne

1. Arengukava täitmine ja selle eesmärk

“Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi arengukava 2011–2015“ (edaspidi *arengukava*) täitmise 2013. aasta aruanne (edaspidi *aruanne*) on koostatud Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2005. aasta määruse nr 302 „Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord“ alusel. Arengukava kiideti heaks Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. aasta korraldusega nr 1 ning arengukava rakendusplaani aastateks 2013–2014 sai heakskiidu 27. juunil 2013.

Arengukavale lisatud aruandetabel annab arengukava alaeesmärkide ja nende täitmise meetmete kaupa ülevaate avaliku sektori poolt elluviidud sihtotstarbelistest tegevustest ja nendeks kasutatud vahenditest 2013. aastal.

Aruande koostamisel on arvesse võetud andmeid, mida riigiasutused esitavad Välisministeeriumile Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) arenguabi komitee ametliku arenguabi statistika jaoks. 2013. aasta aruandes on vastavalt arengukava alavaldkondadele välja toodud rahasummad, mis on eraldatud alaeesmärkide täitmiseks. Arengukavast lähtuvalt on Eesti prioriteetseteks arenguabi sihtriikideks Afganistan ning idapartnerluse riigid Gruusia, Moldova, Ukraina, Valgevene, Armeenia ja Aserbaidžaan. Aruandes on eraldi välja toodud Eesti rahaline toetus prioriteetsetele sihtriikidele tegevusvaldkondade kaupa.

Aruande ja selle lisaks oleva tabeli on koostanud Välisministeeriumi välismajanduse ja arengukoostöö osakonna arengukoostöö büroo lauäilem Riia Salsa (tel 637 7200; e-post riia.salsa@mfa.ee) ja referent Elina Sulbi. Aruande on keeleliselt toimetanud juriidilise osakonna keeleekspert Riina Martinson (tel 637 7404; e-post riina.martinson@mfa.ee).

2. Rahastamine

Arengukoostöö ja humanitaarabi rahastamisel lähtutakse Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi arengukavas 2011–2015 kindlaks määratud prioriteetidest nii sihtriikide kui ka tegevusvaldkondade lõikes. Eesti riigiasutustest 2013. aastal kogutud andmete põhjal oli **ametlik arengu- ja humanitaarabi kogusumma 23 200 916** miljonit eurot, mis moodustas 2013. aasta Eesti kogurahvatulust jooksevhindades **0,13%**, täites sellega arengu- ja humanitaarabi 2013. aasta rakendusplaani eesmärgi. Võrreldes 2012. aastaga kasvas Eesti ametlik arengu- ja humanitaarabi 5,3 miljoni euro võrra, mis tuleneb eelkõige Euroopa Komisjoni sissemaksuosa suurenemisest (2012. aastal 6,3 miljonit eurot ehk 36%; 2013. aastal 10,3 miljonit eurot ehk 44,4%) ning Välisministeeriumi sihtotstarbelise ametliku arengu- ja humanitaarabi eelarverea mahu kasvust (2012. aastal 3,2 miljonit eurot; 2013. aastal 7,6 miljonit eurot).

Eesti ametlik arenguabi jaguneb **kahepoolseks arengukoostöö projektitegevuseks** ja humanitaarabi võimekuse suurendamiseks (**8,71** miljonit eurot ehk 37,5% kogusummast) ning **mitmepoolseks**

arengukoostööks, mille raames tehakse rahvusvahelistele organisatsioonidele vabatahtlikke annetusi, mis pole konkreetsele sihtriigile suunatud, ning tasutakse liikmemakse (14,49 miljonit eurot, 62,5%) eeldusel, et organisatsiooni tegevus vastab Eesti poliitilistele prioriteetidele ning on arenguabikõlblik.

Humanitaarabi rahastamine lähtub eelkõige konkreetsetest vajadustest seoses looduskatastroofidega ning inimtegevuse tulemusel tekkinud akuutsete kriisidega. Humanitaarabiks eraldas Eesti 2013. aastal Välisministeeriumi arenguabi eelarvest 2,49 miljonit eurot, mis moodustas 10,7% vahendite kogusummast. 2013. aastal toetati põhiliselt Süüria pagulasi ning anti abi taifuunist laastatud Filipiinidele. Samuti toetati pikaajalistes kriisides kannatanuid. Edaspidi soovime suurendada Eesti enda võimekust humanitaarabi operatsioonides osalemiseks ning osutada suuremat tähelepanu pikaajalistele kriisidele.

Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi tegevused on üks Eesti Vabariigi eelarvestrateegia eesmärke. Kui 2010. aastal avaldas Vabariigi Valitsus poliitilist valmisolekut suurendada 2015. aastaks ametlikku arenguabi 0,17%-ni aastasest kogurahvatulust, korrigeeris 29. aprillil 2014 kinnitatud riigi eelarvestrateegia lähtuvalt Eesti majanduse olukorrast varasemat plaani, nähes ette 0,14% taseme hoidmise kuni aastani 2018.

Vabariigi Valitsus võttis koos teiste uute Euroopa Liidu liikmesriikidega 2005. aasta Euroopa Liidu Ülemkogul poliitilise eesmärgi püüda jõuda 2015. aastaks ametliku arenguabi osas tasemeni 0,33% kogurahvatulust, kusjuures vanemad liikmesriigid kohustusid jõudma eesmärgini 0,7% kogurahvatulust. Paraku ei ole ükski 2004. aastal või hiljem liitunud riik 0,33% taset saavutada suutnud. Vanematest liikmesriikidest on 0,7% taseme saavutanud Rootsi, Luksemburg, Taani ja 2013. aastal esmakordselt Suurbritannia.

Lisaks Eestile suurendasid Euroopa Liidu riikidest 2013. aastal oma ametliku arenguabi osa Rootsi, Taani, Suurbritannia, Soome, Saksamaa, Itaalia, Poola, Bulgaaria ja Horvaatia¹ (vt aruandele lisatud tabelit). Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) arenguabi statistika kohaselt andsid arenenud riigid 2013. aastal ametlikku arenguabi rohkem kui kunagi varem – kokku 101,5 miljardi euro väärtuses².

3. Strateegiliste eesmärkide täitmine

Arengukava alaeesmärke täidetakse kahe- või mitmepoolsete meetmete abil. Lisaks konkreetsetele alavaldkondadele ja temaatilistele alaeesmärkidele on arengukavas rõhutatud horisontaalseid teemasid – inimõigusi, soolist võrdõiguslikkust ja keskkonnasäästlikkust –, mida peaks võimaluse korral arvestama kõikides Eesti arengukoostöö projektides ning ka mitmepoolsete annetuste tegemisel. Eesti kuulumine 2012.–2014. aastal ÜRO Inimõiguste Nõukogusse on toonud kaasa

¹ Eesti ametlik arenguabi võrdluses Euroopa Liidu liikmesriikidega on välja toodud aruandetabeli lõpus. Vaata täpsemalt: [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-14-263_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-263_en.htm)

² OECD esialgsed statistilised arenguabi andmed 2013. aasta kohta: <http://www.oecd.org/newsroom/aid-to-developing-countries-rebounds-in-2013-to-reach-an-all-time-high.htm>

suurema toetuse ja tähelepanu inimõiguste kaitsmisega tegelevate rahvusvaheliste organisatsioonide tegevusele.

Konkreetsed projektitegevused on esitatud aruandetabelis.

Võttes arvesse nii kahe- kui ka mitmepoolsete meetmete rahastamist, eraldas Eesti 2013. aastal **inimarengu alavaldkonna** (haridus ja tervishoid) eesmärkide saavutamiseks kokku 2,0 miljonit eurot, mille hulka on arvestatud ka õppetipendiumid (rakendusplaani eesmärk oli 2,2 miljonit eurot). Võrreldes 2012. aastaga valdkonna rahastamine suurenes, sest kasvanud on Eesti projektitaotlejate huvi valdkonna vastu.

Suurim osa kahepoolse arengukoostöö eelarvest on jätkuvalt suunatud **rahu, inimõiguste tagamise, demokraatia ja õigusriigi arengu toetamise alavaldkonna** tegevustele. 2013. aastal eraldati rahalisi vahendeid 3,2 miljonit eurot (rakendusplaani eesmärk oli 2,3 miljonit eurot). Selles valdkonnas on ellu viidud mitmeid riikide e-valitsemise projekte vastavalt valitsuste huvile ja suunatud taotlustele ka väljaspool prioriteetseid sihtriike, näiteks Tuneesias, Kosovos ja Kõrgõzstanis. Infotehnoloogia ja e-valitsemise projektidele eraldati kokku 0,6 miljonit eurot. Rahu, inimõiguste ja demokraatia valdkonnas on peale Välisministeeriumi suurim panustaja Kaitseministeerium, kelle kaitsealase abikäepoliitika prioriteetriik on Gruusia.

Jätkusuutliku majandusarengu ja keskkonnasäästliku arengu toetamise valdkonda rahastati kokku 876 395 euroga (rakendusplaani eesmärk oli 1,3 miljonit). Rakendusplaani eesmärk jäi kättesaamatuks just keskkonnasäästliku arengu toetuse alameetmes, sest 2013. aastal ei tehtud suuri sissemaksid rahvusvahelistele organisatsioonidele kliimamuutuste temaatiliste projektide läbiviimiseks.

Eesti **kahepoolset projektitegevust** korraldatakse eelnimetatud tegevusvaldkondades ning Eesti projektitegevust saab lisaks vaadata riikide kaupa, sest prioriteetsetes partnerriikides kahepoolsete arengukoostöö tegevuste elluviimiseks korraldatakse regulaarselt (vähemalt kord aastas) avatud taotlusvoore. Taotlusvoorude kutsetes antakse taotlejale ka suuniseid selle kohta, millist sektorit projektide puhul eelistada. Gruusia- ja Moldova-suunalistes voorudes lähtutakse eelisvaldkondade määramisel maastrateegiates seatud prioriteetidest. Lisaks võimaldab arengu- ja humanitaarabi andmise tingimusi ja korda reguleeriv määrus Välisministeeriumil korraldada piiratud taotlusvoore, mille aluseks on partnerriigi valitsuse ametlik abipalve. Piiratud voorude abil on võimalik vastata partnerriikide kiireloomulistele või spetsiifilistele vajadustele, mille rahuldamiseks avatud taotlusvoor ei ole piisavalt paindlik.

Kahepoolse projektitegevuse valdkondlik jagunemine ning rahastamine sõltub seega suurel määral avatud taotlusvoorudes laekunud ja arengukoostöö komisjonilt heakskiidu saanud projektidest ning samuti piiratud taotlusvoorudes heaks kiidetud projektidest (vt valdkondlikku jagunemist ka lisa 1).

Kahepoolne arengukoostöö riigiti,³ v.a humanitaarabi:	
Afganistan	1 758 194
Gruusia	801 839
Moldova	716 490
Ukraina	401 259
Valgevene	242 810
Kosovo	125 906
Armeenia	91 765
Kõrgõzstan	84 893
Tuneesia	82 182

Afganistan⁴ – hariduse kättesaadavaks muutmise (6 projekti, 323 866 eurot), tervishoid (1 projekt, 270 453 eurot), rahu ja stabiilsuse tagamisele kaasaaitamine (1 projekt, 20 000 eurot), demokraatia areng, inimõigused ja hea valitsemistava juurutamine (3 projekti, 439 641 eurot) ning majandusarengu ja rahvusvahelise kaubandussüsteemi liberaliseerimise toetamine (1 projekt, 14 172 eurot). Lisaks sissemakse Afganistani ülesehitus- ja üleminekufondi (2 x 250 000 eurot), politsei- ja päästeekspertide lähetamine EUPOLi tsiviilmissioonile (131 981 eurot) ning politseiexperte lähetamine NATO väljaõppemissioonile (303 144 eurot).

Afganistan oli 2013. aastal taas suurim Eesti kahepoolse abi sihtriik. Välisministeerium peab oluliseks jätkata tsiviilabi Afganistanile ka peale rahvusvaheliste vägede väljatõmbamist 2014. aastal, suunates selleks eelkõige vahendeid koostöös teiste suuremate doonoritega kohapeal tegutsevate rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu.

Gruusia – hariduse kättesaadavaks muutmise (4 projekti, 128 610 eurot), tervishoiu arendamine (1 projekt, 13 500 eurot), rahu ja stabiilsuse tagamine (7 projekti, 117 314 eurot), demokraatia areng ja hea valitsemistava juurutamine (11 projekti, 228 596 eurot) ning majandusareng (8 projekti, 218 832 eurot). Lisaks osales Eesti vaatlejatega nii Euroopa Liidu kui ka Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) valimisvaatlusmissioonidel Gruusias (EUMM 60 353 eurot, OSCE valimisvaatlusmissioon 6347 eurot).

Kahepoolsest koostööst Gruusiaga võib esile tuua Eesti ja Gruusia kutsehariduse valdkonna asutuste pikaajalist viljakat koostööd. See on loonud Eestile väga hea kuvandi ja koostööpartneri maine Gruusia Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Hariduse Kvaliteedi Agentuuri juures. 2014. aastal alustavad SA Innove ning Gruusia Haridus- ja Teadusministeerium koos ÜRO Lastefondi (UNICEF) Gruusia esindusega koostööd ka Gruusia üldhariduse kvaliteedi parandamiseks.

³ Rohelises tabeliosas on arengukava prioriteettriigid, oranžis tabeliosas mitteprioriteetsed sihtriigid.

⁴ Valdkondade kaupa antud summad kokku ei vasta täpselt Eesti kogupanusele asjakohases sihtriigis, sest tekstiosas pole eraldi välja toodud kõiki kahepoolse abi hulka arvatatud summasid, nt stipendiume ja varjupaigataotlusi.

Moldova – hariduse kättesaadavamaks muutmine (10 projekti, 187 023 eurot), tervishoid (7 projekti, 162 639 eurot), rahu ja stabiilsuse tagamine (2 projekti, 7319 eurot), demokraatia areng ja hea valitsemistava juurutamine (13 projekti, 232 033 eurot) ning majandusareng (1 projekti, 994 eurot). Lisaks humanitaarabi tegevusvaldkonnas 1 projekt, 71 977 eurot.

Moldova suunal toimus 2013. aastal kaks olulist sündmust. Valmis sai Eesti arengukoostöö Moldova maastrateegia (kehtiv kuni 2015), mis aitab tagada Eesti abirahade suurema mõju ja tulemuslikkuse kitsamates temaatilistes valdkondades. Lisaks tagab Chisinaus tegevust alustanud arengukoostöö kontaktisik sujuvama töö kohalike partneritega.

Kahepoolsetest projektidest väärib äramärkimist koostöö tervishoiusektoris, milles Eesti panustab peamiselt Moldova ravikindlustussüsteemi jätkusuutlikkuse tagamise ning tervishoiuteenustele ligipääsu parandamise, kusjuures peatähelepanu on pööratud infotehnoloogia lahenduste juurutamisele ning parimate praktikate kasutamisele. Headeks näideteks sujuvast ning jätkuvast koostööst on telefonipõhise esmatasandi tervishoiunõustamise kättesaadavuse laiendamine Moldovas ning Eesti Haigekassa rakendatav projekt Moldova ravikindlustussüsteemi arengu toetamiseks.

Tihe ja tugev on kahepoolne koostöö ka avaliku sektori tugevdamise ja arengu toetamise vallas. Eriti puudutab see sisejulgeoleku ja õigussüsteemi arengut. Tähelepanu on ka selles valdkonnas infotehnoloogia lahenduste kasutamisel, eelkõige e-valitsemise võimaluste tutvustamise ja juurutamise kaudu.

Ukraina – hariduse kättesaadavamaks muutmine (4 projekti, 85 011 eurot), demokraatia areng ja hea valitsemistava juurutamine (6 projekti, 155 269 eurot), keskkonnasäästliku arengu toetamine (1 projekt, 32 000 eurot) ja majandusareng (1 projekt, 9318 eurot).

Valgevene – hariduse kättesaadavamaks muutmine (4 projekti, 53 527 eurot), demokraatia areng ja hea valitsemistava juurutamine (4 projekti, 87 326 eurot).

Kosovo – keskkonnasäästliku arengu toetamine (1 projekt, 29 778 eurot), demokraatia areng ja hea valitsemistava juurutamine (1 projekt, 14 675 eurot). Lisaks lähetas Eesti politsei-, piirivalve- ja õigusriigieksperte Euroopa liidu missioonile EULEX Kosovo (81 453 eurot).

Armeenia – hariduse kättesaadavamaks muutmine (2 projekti, 42 840 eurot), demokraatia areng ja hea valitsemistava juurutamine (1 projekt, 43 140 eurot), lisaks osales Eesti Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) valimisvaatlusmissioonil Armeenias (1776 eurot).

Aserbaidžaan – hariduse kättesaadavamaks muutmine (1 projekt, 27 850 eurot). Lisaks osales Eesti OSCE valimisvaatlusmissioonil Aserbaidžaanis (2151 eurot).

Kõrgõzstan – demokraatia areng ja hea valitsemistava juurutamine (1 projekt, 58 748 eurot), majandusarengu toetamine (2 projekti, 26 145 eurot).

Tuneesia – demokraatia areng ja hea valitsemistava juurutamine (2 projekti, 82 182 eurot).

Rahvusvaheliste arengukoostöö organisatsioonide toetamise alaeesmärgi saavutamist rahastati 13,7 miljoni euroga (rakendusplaani eesmärk oli 10,3 miljonit eurot). Suurima osa moodustas Rahandusministeeriumi sissemakse Euroopa Komisjoni eelarvesse arengukoostöö ja humanitaarabi tegevusteks, mis küündis vastavalt sissemaksevalemile 2013. aastal 10,26 miljoni euroni. Lisaks tegi Rahandusministeerium 1,47 miljoni euro suuruse sissemakse kümnendasse Euroopa Arengufondi, mille kaudu abistatakse maailma kõige vaesemaid riike. Sama eesmärki täidab ka Eesti panus Maailmapanga juures tegutsevale Rahvusvahelisele Arenguassotsiatsioonile, 2013. aastal 1,04 miljonit eurot, mis eraldatakse samuti Rahandusministeeriumi vahenditest. Samuti tehti regulaarseid vabatahtlikke annetusi ÜRO allorganisatsioonidele ÜRO Arenguprogramm (UNDP), ÜRO Lastefond (UNICEF), ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet (UNHCR), ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Agentuur (UNWOMEN), ÜRO tütarlaste hariduse algatus (UNGEI), ÜRO Haridus-, Teadus- ja Kultuuriorganisatsioon (UNESCO) jt ning tasuta ministeeriumide eelarvetest rahvusvaheliste organisatsioonide iga-aastaseid liikmemakse, mis Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) klassifikatsiooni järgi kvalifitseeruvad kas täielikult või osaliselt arenguabikõlblikeks.

Eestile kui väikese inimressursi ja arengukoostöö eelarvega doonorriigile on arenguabi rahastamine mitmepoolsete organisatsioonide kaudu kõige tõhusam võimalus toetada maailma vaeseimaid riike, mistõttu võib eeldada, et mitmepoolse arenguabi osakaal jääb pikemaajaliselt ületama kahepoolse arenguabi osa.

Eesti arengukoostööd elluviivate avalike ja mittetulundussektori institutsioonide võimekuse suurendamise alaeesmärgi täitmiseks eraldati 0,6 miljoni euro ulatuses vahendeid. Arengukoostööga seotud kodanikuühenduste toetamisel ja ühisürituste korraldamisel on olulisim roll arengukoostöö vabariiklaste katusorganisatsioonil Eesti Arengukoostöö Ümarlaud, mis on Välisministeeriumile strateegiliseks pikaajaliseks partneriks.

Eesti arengukoostöö regulaarse hindamissüsteemi loomise alaeesmärgi täitmist rahastatakse Välisministeeriumi üldisest eelarvest (arengukoostöö diplomaatide töötasud, lähetused, koolitused). Välisministeeriumis on selgelt teadvustatud vajadus töötada välja arengukoostöö projektide seire- ja hindamissüsteem ning suurendada diplomaatide ja projektipartnerite võimekust. Alustatud on seirevisiite prioriteetsetesse sihtriikidesse, kokku on neid toimunud neli – Gruusiasse ja Ukrainasse üks ning Moldovasse kaks visiiti. 2013. aastal alustas tööd arengukoostöö kontaktisik Moldovas, kelle peamiseks ülesandeks on projektitegevuste seire ning 2014. aastal alustas kohapealne arengukoostöö kontaktisik tööd Eesti saatkonnas Tbilisis. Lisaks teeb Välisministeeriumi siseaudiitor alates 2013. aastast regulaarset pistelist projektiauditit.

2013. aastal jätkusid mitmed suuremahulisemad kaasrahastatud projektid teiste doonoritega, nagu USA Arengukoostöö Agentuur (USAID), Rootsi Arengukoostöö Agentuur (SIDA) ning ÜRO Arenguprogrammi (UNDP) ja ÜRO Lastefondi (UNICEF) sihtriigi esindused. Peame oluliseks koostööd traditsiooniliste ja kogenud doonoritega kui võimalust suurendada Eesti-poolsete projekti elluviivate võimekust.

Teavitamise ja maailmahariduse alavaldkonda rahastati 2013. aastal 0,3 miljoni euroga (rakendusplaani eesmärk oli 0,2 miljonit eurot). 2013. aastal jätkus vabatahtlike töö toetamine

arenguriikides, maailmahariduskeskuse arendus Eestis ning lisaks kaheksandat korda toimunud maailmapäevale toetati mitut laiemat publikut kaasavat filmiprojekti. Samuti sai Arengukoostöö Ümarlaud toetust teavitusvõimekuse suurendamiseks.

Humanitaarabi vahendeid kasutas Eesti 2013. aastal 2,49 miljoni euro ulatuses, millest suurim osa (705 898 eurot) eraldati Süüria kriisis kannatanute abistamiseks ning Filipiine laastanud taifuuni ohvrite toetuseks (304 601 eurot). Samuti toetas Eesti ÜRO Lastefondi (UNICEF) tegevust Lõuna-Sudaanis, Somaalias, Gaza sektoris Palestiina omavalitsuse aladel ja Kesk-Aafrika Vabariigis ning Maailma Toiduprogrammi tegevust Tšaadis. 2013. aastal suunati viiendik humanitaarabi valdkonna vahenditest vabatahtlike annetustena selliste rahvusvaheliste humanitaarabi organisatsioonide nagu ÜRO Humanitaarasjade Koordineerimise Amet (OCHA), ÜRO Hädaabi Keskfond (CERF), Rahvusvahelise Punase Risti Komitee (ICRC), ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet (UNHCR), ÜRO Palestiina Pagulaste Abiorganisatsioon (UNRAWA) tegevuse toetuseks. Eesti on arengukavas pidanud oluliseks näha ette vahendeid ka Eesti institutsioonide võimekuse suurendamiseks, et osaleda humanitaarabi operatsioonides. 2013. aastal eraldati vahendeid Päästeametile Eesti päästemeeskonna võimekuse arendamiseks Rahvusvahelise Humanitaarpartnerluse operatsioonidel osalemiseks, Eesti Punasele Ristile tööks vabatahtlikega ning MTÜ-le Mondo humanitaarabi andmise suutlikkuse suurendamiseks.

4. Edasised ülesanded

Arengukoostöö vahendite maht Välisministeeriumi eelarves on viimastel aastatel arvestatavalt suurenenud. Kui 2012. aastal oli sihtotstarbelise arengukoostöö ja humanitaarabi eelarvereaal ette nähtud 3,2 miljonit eurot, siis 2013. aastal suurenes see 7,6 miljonini ning 2014. aastal 9,8 miljoni euroni. Välisministeeriumile arengukoostöö projektitegevuste eest vastutajana on seetõttu oluliseks ülesandeks arenguabi projektitegevuste haldamise ja võimekuse edasiarendamine (alaeesmärk 10), et tagada suureneva eelarverea haldamise hea kvaliteet.

2013. aastal alustati suuremahulist tööd internetipõhise andmebaasi arendamiseks, mille põhiraskus langeb 2014. aastasse. Eesmärgiks on tõhustada arengu- ja humanitaarabi andmete haldamist ning hakata Eesti arengu- ja humanitaarabi tegevusi ning vahendeid Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioonile (OECD) raporteerima projektipõhiselt, et meie statistika oleks läbipaistev ning samadel alustel võrreldav teiste doonoritega.

Arenguabi tõhusust silmas pidades soovime jõuda pikemaajaliste projektideni, sealhulgas suurendada huvi jätkuprojektide elluviimise vastu. Jätkub töö kahepoolsete arengukoostöö projektide menetlemise tõhustamiseks.

Humanitaarabi poliitika kujundamisel tehti 2013. aastal ettevalmistusi Eesti liitumiseks ÜRO Humanitaarasjade Koordineerimise Ameti (OCHA) doonorite toetusrühmaga 2014. aastal. Liitumine annab Eestile senisest suurema võimaluse kaasa rääkida humanitaarabi süsteemi tõhustamise teemal ja näidata piiratud ressurssidega väikeriigina, et me hoolime ka kaugetest piirkondadest.

Jätkuvaks ülesandeks on riigisisene teavitustöö, teadlikkuse suurendamine arengukoostööst ja selle rollist arenevas ühiskonnas ning valitsussektori laiem kaasamine abikõlbliku koostöö tegevustesse.

2014. aastal alustatakse arengukoostöö ja humanitaarabi arengudokumendi 2016–2020 väljatöötamist. Uus arengudokument peab lisaks riigisisestele prioriteetidele ja rahvusvahelistele kohustustele arvesse võtma ka ÜRO kestva arengu eesmärged, mis kujunevad 2015. aasta sügiseks. Samuti määratleb uus arengudokument Eesti arengukoostöö prioriteetsed sihtriigid vahemikul 2016–2020 ning vajaduse koostada eraldi maastrateegiad koostöö tõhustamiseks prioriteetsete sihtriikidega.

5. Kokkuvõte

2013. aasta oli seoses arenguabi vahendite mahu kasvuga administratiivse kohandamise üleminekuaasta. Mahu kasv tulenes suuremast sissemaksest Euroopa Komisjoni arenguabi eelarvesse ning Välisministeeriumi sihtotstarbelise arengukoostöö ja humanitaarabi eelarve suurenemisest. Arengu- ja humanitaarabi vahendite kasv viib Eesti samm-sammult lähemale rahvusvahelisel tasandil võetud arengueesmärkide täitmisele. Teisalt seab vahendite ja arengukoostöö projektide mahu kasv uusi ülesandeid Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi poliitikat elluviivaile riigiasutustele, eelkõige Välisministeeriumile.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et 2013. aastal saadi suurema eelarve mõistliku ja tõhusa kasutamisega hästi hakkama – suurenes eelkõige kahepoolsete projektide maht, mitmepoolseid annetusi tehti valdavalt planeeritud eelarve kohaselt. 2014. aastal algav uue arengudokumendi ettevalmistus annab hea võimaluse koos partneritega kindlaks teha ja lahti mõtestada uuenenud olukorrast tekkivad võimalused Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi poliitika jaoks.

Urmas Paet
Välisminister